ŞEHİTLİK VE GAZİLİK

Değerli mü'minler!

Bu konuşmamızda şehitliğin ve gaziliğin öneminden söz etmek istiyorum.

İnsan çalışarak pek çok rütbe ve ünvanlar elde eder. Bu rütbelerin başında hiç şüphe yok ki, şehitlik ve gazilik gelir. Çünkü bu rütbeler hayat karşılığında elde edilmekte ve inanç sayesinde kazanılmaktadır. Hem Hak katında ve hemde halk yanında şehadet mertebesine yükselmek, büyük bir mazhariyettir.

Şehit, Allah'ın huzurunda diri olarak hazır bulunup, rızıklandırılacağı ve cennete gireceğine şehadet olunduğu için bu adı almıştır.

Gazi ise, Allah yolunda ve vatan uğrunda savaştığı ve şehit olmayı arzu ettiği halde ölmeyip, sağ kalan kimseye verilen addır. Gazi de şehit olmak ve bu mertebeye yükselmek için savaştığından dolayı o da şehitler derecesindedir. Hatta Peygamberimiz:

مَنْ طَلَبَ الشَّهَادَةَ صَادِقًا اُعْطِيَهَا وَلَوْ لَمْ تُصِبْهُ

''Bir kimse Allah yolunda şehit olmayı can-u gönülden isterse, yatağında ölse dahi Allah onu şehitler derecesine ulaştırır.''[444] buyurmuştur.

444 Müslim, "İmâre", 46.

Şehitlerin Fazileti

İnsan niçin şehit veya gazi olmayı ister? Çünkü başka bir çaba ile bu rütbelere erişemez de ondan. Bu rütbeler canı feda etme karşılığında elde edilir.

Peygamberimize bir adam sordu:

–Ey Allah'ın Resulü, bana, savaşa denk olan bir amel göster? Peygamberimiz:

–Buna denk bir amel bulamıyorum, buyurdu. Sonra da:

Savaşçı savaşa çıktığı zaman, camiye kapanır durmadan ve usanmadan namaz kılmaya ve ara vermeden oruç tutmaya gücünüz yeter mi? buyurdu. Bunun üzerine adam:

–Buna kimin gücü yeter, ey Allah'ın Resulü? dedi.[445]

Tevbe suresi 19. ayetinde şöyle buyruluyor:

اَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَٓاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَجَاهَدَ ف۪ي سَب۪يلِ اللّٰهِۜ لَا يَسْتَوُ۫نَ عِنْدَ اللّٰهِۜ

"Siz, hacılara su dağıtma ve Mescid-i Haram'ı (Kâbe'yi) onarma işiyle, Allah'a ve ahiret gününe iman edip Allah yolunda savaşanların yaptığı işi bir mi tutuyorsunuz? Bunlar Allah katında eşit olamazlar."

Bu ayet-i kerime'nin nazil olması ile ilgili "Müslim'de şu rivayet yer almaktadır.

Numan b. Beşir (ra.) adındaki sahabi şöyle demiştir: Ben Peygamberimizin minberi yanında idim. Bir adam bana:

–Ben Müslüman oldukdan sonra hacılara sakalık etmem hâriç, hiç bir emel yapmasam gam yemem, dedi. Bir başkası da:

–Ben Kâbe'yi onarsam da başka hiçbir amel yapmasam aldırış etmem, dedi. Bir diğeri de:

–Allah yolunda savaşmak, bu sizin söylediklerinizden daha faziletlidir, dedi. Bu bir Cuma günü idi. Bunları dinleyen Hz. Ömer:

445 Buhârî, "Cihad", 1.

–Susun, Peygamberin minberi yanında böyle sesinizi yükseltmeyin. Ben Cumayı kıldıktan sonra konuyu Peygamberimizden sorup öğrenirim, dedi. Allah Teâlâ da bu âyeti indirdi (ve onların sözünü ettikleri amellerden hiçbirinin Allah yolunda savaşmakla aynı olmadığını bildirdi.)[446]

Özürsüz olarak evinde oturup herhangi bir ameli yapan kimseler ile Allah yolunda savaşanların Allah katındaki dereceleri itibariyle eşit olmadıklarını bildiren bir başka âyet-i kerîme de şöyledir:

لَا يَسْتَوِى الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ اُولِى الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْۜ فَضَّلَ اللّٰهُ الْمُجَاهِدِينَ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةًۜ وَكُلًّا وَعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰىۜ وَفَضَّلَ اللّٰهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ اَجْرًا عَظِيمًاۙ

"Mü'minlerden özür sahibi olanlar dışında oturanlarla, malları ve canları ile Allah yolunda savaşanlar bir olmaz. Allah, malları ve canları ile savaşanları, derece bakımından oturanlardan üstün kıldı. Gerçi Allah hepsine cennet va'detmiştir, ama savaşanları, oturanlardan pek büyük ecirle üstün kılmıştır."[447]

Evet, insan niçin şehit olmak ister? Çünkü Allah şehâdet mertebesine yükselene cenneti va'dediyor. Kur'an-ı Kerîm'de şöyle buyuruyor:

اِنَّ اللّٰهَ اشْتَرٰى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اَنْفُسَهُمْ وَاَمْوَالَهُمْ بِاَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَۜ يُقَاتِلُونَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِى التَّوْرٰيةِ وَالْاِنْجِيلِ وَالْقُرْاٰنِۜ وَمَنْ اَوْفٰى بِعَهْدِهٖ مِنَ اللّٰهِ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِى بَايَعْتُمْ بِهٖۜ وَذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

"Allah mü'minlerden mallarını ve canlarını, kendilerine (verilecek)

446 Müslim, "İmâre, 29.
"447 Nisâ, 4/95.

cennet karşılığında satın almıştır. Çünkü onlar Allah yolunda savaşırlar, öldürürler, ölürler. (Bu), Tevrât'ta, İncil'de ve Kur'an'da Allah üzerine hak bir va'ddır. Allah'tan daha çok sözünü yerine getiren kim vardır? O halde O'nunla yapmış olduğunuz bu alışverişinizden dolayı sevinin. İşte bu, büyük bir kazançtır."[448]

Bir adam Peygamberimize:

–Ey Allah'ın Resûlü, Allah yolunda öldürülürsem yerim neresidir? diye sordu. Peygamberimiz:

–Cennettedir, buyurdu. Adam, yemekte olduğu elindeki hurmaları bırakıp savaşa girdi ve sonunda şehit oldu.[449]

Değerli mü'minler, Müslüman Türk'ü zaferden zafere koşturan ve Tarih sayfalarını kahramanlık destanları ile süsleten, Allah'ın hak olan vadine ermek ve O'nun şehitler için hazırladığı mükafaata mazhar olma arzu ve isteğidir.

İslam için ve Müslümanlar için büyük bir felaket olan Haçlı ordularını bu ruh ve heyecanla durdurmuş, 1071 tarihinden itibaren Anadolu'yu Müslüman Türk'e anavatan yapmış, 1453'de İstanbul'un fethiyle Bizans imparatorluğunu yıkarak orta çağı kapatıp yeni çağı açmış, 30 Ağustos 1922'de Dumlupınar Meydan Savaşını kazanarak ülkeyi düşmandan temizlemiştir. Yakın tarihte 1974'de yine bu ruh ile Mehmetçik Kıbrıs'ta savaşmış, soydaş ve kardeşlerini Yunan mezaliminden kurtarmıştır.

Evet, değerli mü'minler, insan niçin şehit olmak ister? Çünkü Cenab-ı Hak, şehitlerin ölü değil, diri olduklarını ve O'nun tarafından rızıklandırıldıklarını bildiriyor. İnsan, ancak ölmekle bu mertebeye yükseldiği halde Cenab-ı Hak onların ölü değil, bizim anlayamayacağımız bir hayat ile diri olduklarını bildiriyor, şöyle buyuruyor:

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اَمْوَاتٌ بَلْ اَحْيَاءٌ وَلٰكِنْ لَا تَشْعُرُونَ

"Allah yolunda öldürülenlere (şehitlere) ölüler demeyin. Bilâkis onlar diridirler, fakat siz onu anlayamazsınız."[450]

448 Tevbe, 9/111.
449 Müslim, "İmâre", 41.
450 Bakara, 2/154.

Başka bir ayette şöyle buyuruluyor:

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًاۜ بَلْ اَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَۙ فَرِحِينَ بِمَا اٰتٰيهُمُ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖۙ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْۙ اَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ.

"Allah yolunda öldürülenleri (şehitleri) sakın ölü sanmayın. Bilâkis onlar diridirler; Allah'ın lütuf ve kereminden kendilerine verdikleriyle sevinçli bir halde Rableri yanında rızıklara mazhar olmaktadırlar. Arkalarından gelecek ve henüz kendilerine katılmamış olan şehit kardeşlerine de hiç bir keder ve korku bulunmadığı müjdesinin sevincini duyurmaktadır."[451]

Sevgili Peygamberimiz şehitliğin derecesiyle ilgili olarak şöyle buyurmuştur:

مَا اَحَدٌ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ يُحِبُّ اَنْ يَرْجِعَ اِلَى الدُّنْيَا وَلَهُ مَا عَلَى الْاَرْضِ مِنْ شَيْءٍ اِلَّا الشَّهِيدُ يَتَمَنَّى اَنْ يَرْجِعَ اِلَى الدُّنْيَا فَيُقْتَلَ عَشْرَ مَرَّاةٍ لِمَا يَرَى مِنَ الْكَرَامَةِ

"Hiç kimse cennete girdikten sonra – bütün dünya'ya sahip olsa bile tekrar dünya'ya dönmek istemez. Yalnız şehitler, keramet (ve erdikleri nimetler) sebebiyle dünya'ya dönüp on defa şehit olmayı arzu ederler."[452]

Bizzat Peygamberimiz, bir defa değil birkaç defa şehit olmayı istemiş ve şöyle buyurmuştur:

وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَوَدِدْتُ اَنِّي اَغْزُو فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَاُقْتَلَ ثُمَّ اَغْزُو فَاُقْتَلَ ثُمَّ اَغْزُو فَاُقْتَلَ

451 Al-i İmran, 3/169-170.
452 Buhârî, "Cihad", 6; Müslim, "İmâre", 29.

"Ruhumu kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, Allah yolunda savaşıp öldürülmemi, sonra tekrar dirilip savaşarak tekrar öldürülmemi, yine dirilip savaşta öldürülmemi arzu ederim."[453]

Şehitlik olmadan vatan olmaz. Evet, vatan bir toprak parçasıdır, ama her toprak parçası vatan değildir. Vatan, uğruna şehitlerin kan akıttıkları toprak parçasıdır. "Toprak, eğer uğruna ölen varsa vatandır." sözü, ne güzel bir sözdür.

Bugün sahip olduğumuz bu cennet vatan, kahraman atalarımızın her karışını kanları ile sulayarak bize emanet ettikleri topraklardır. Şâir güzel söylemiş:

"Ecdadını zannetme asırlarca uyurdu,

Nerden bulacaktın o zaman eldeki yurdu."

Vatan, bir Müslümanın her şeyidir. Çünkü din, namus, şeref ve bağımsızlık gibi kutsal değerler ancak vatan sayesinde korunabilir. Bunun için atalarımız vatanımız için her fedakarlıkta bulunmuşlar, kanlarını akıtarak onu düşmana teslim etmemişlerdir.

Değerli mü'minler, Allah'a ve O'nun Peygamberine imandan sonra, insanı en çok Allah'a yaklaştıran amel, hiç şüphe yok ki Allah yolunda savaşmaktır.

عَنْ اَبِى ذَرٍّ رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ اَىُّ الْعَمَلِ اَفْضَلُ؟ قَالَ: اَلْاِيمَانُ بِاللّٰهِ وَالْجِهَادُ فِى سَبِيلِهِ

Ebû Zerr (ra.) diyor ki, Peygamberimize:

–Ey Allah'ın Resûlü, hangi amel daha faziletlidir? diye sordum. Peygamberimiz:

–Allah'a iman etmek ve O'nun yolunda savaşmaktır, buyurdu.[454]

Şehitler üç çeşittir:

"Şehit" denilince, Allah yolunda ve vatan uğrunda canını feda eden

453 Buhârî, "Cihad", 7; Müslim, "İmâre", 28.
454 Müslim, "İman", 36.

kimse akla gelir. Esasen şehit, genelde bu anlamda kullanılır. Bununla beraber başka şekillerde ölenlerden şehit olanlar da vardır. Ayrıca bazı şehitler vardır ki, onlara uygulanan hükümler diğer şehitlere uygulanmaz. Bunun için İslâm alimleri şehitleri, kendilerine uygulanan dünya hükümleri ve Allah katındaki durumları itibariyle üç kısma ayırmışlardır.

1. Hem Dünya ve Hem de Ahiret Bakımından Şehit Olanlar

Bunlar;

a) Savaşta gayr-ı müslimlerle veya eşkiya ve yol kesicilerle yapılan çatışma sonunda öldürülmüş olanlar,

b) Savaş alanında, üzerlerinde öldürülmüş olduklarına dair belirti olduğu halde ölü bulunanlar (üzerlerindeki öldürülme alameti, bunların savaşta öldürülmüş olduğunu gösterir.)

c) Kendisine haksız yere yapıldığı bilinen bir saldırı sonunda öldürülmüş olan ve bundan dolayı da varislerine diyet olarak bir mal verilmesi gerekmeyen herhangi bir Müslüman,

d) Malını, canını ve ırzını korurken haksız yere öldürülmüş bulunan kimse, nitekim Peygamberimiz:

مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دِينِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ وَمَنْ قُتِلَ دُونَ دَمِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ

“Malını koruma uğrunda öldürülen şehittir. Canını koruma uğrunda öldürülen şehittir. Dinini koruma uğrunda öldürülen şehittir.”[455] buyurmuştur.

İşte bunlar, hem dünya hükümleri itibariyle hem de ahiret bakımından şehittirler.

Bu durumdaki şehitler yıkanmaz, üzerlerindeki elbiseler çıkarılmaz, öylece namazları kılınarak gömülürler.[456]

---

455 Tirmizî, “Diyat”, 22. Hadis-i Şerifin bir bölümü: “Malını koruma uğrunda öldürülen şehittir.” ifadesi; Buhârî, Mezalim, 33 ve Müslim, İman, 62’de yer almaktadır.

456 Bu durumdaki şehitler diğer üç mezheb imamına göre yıkanmayacağı gibi üzerlerine namaz da kılınmaz, öylece defnedilirler.

Şehidin kefeni, üzerindeki elbisesidir. Ancak üzerinde bulunan ve kefen cinsinden olmayan palto ve ayakkabı gibi şeyler çıkarılır. Üzerindeki elbisesi, örtülmesi gereken yerlere eksik gelirse, tamamlanır.

2. Ahiret Şehidi

"Ahiret Şehidi" kime diyoruz ve bu adı niçin veriyoruz? Ahiret şehidi, düşmanla veya Devlete başkaldıran ve yol kesenlerle yani eşkiya ile savaşırken yaralandıktan sonra hemen ölmeyip; tedavi olan yemek yiyen, su içen veya bir süre uyuyan veyahut savaş alanında ölmeyip başka bir yere nakledildikten sonra ölenlerdir.

Bunlar, Allah katında şehittir ve şehit mükâfatı alacaklardır. Ancak bunlara dünya hükümleri uygulanmaz. Bunlar, diğer ölüler gibi yıkanır, kefenlenir ve namazları kılınarak defnedilirler.

Bir hata sonucu öldürülen Müslüman da ahiret şehididir.

Ayrıca boğularak, yanarak, bir yıkıntı altında kalarak ölenler ile aile ve çocuklarının geçimini sağlamak için helâl yoldan çalışıp kazanırken ölen kimseler ve ilim yolunda ölenler de ahiret şehidi sayılır. Nitekim Peygamberimiz Efendimiz şöyle buyurmuştur:

الشُّهَدَاءُ خَمْسَةٌ: الْمَطْعُونُ وَالْمَبْطُونُ وَالْغَرِقُ وَصَاحِبُ الْهَدْمِ وَالشَّهِيدُ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ

"Şehitler beştir: Vebadan, ishalden ölenler, suda boğulanlar, duvar ve toprak altında kalıp ölenler ve Allah yolunda şehit düşenler."[457]

3. Dünya Şehidi

Bu, inanmadığı halde Müslüman görünen ve Müslümanların yanında savaşırken öldürülen kimsedir. Bu da şehit sayılır, yıkanmadan namazı kılınarak elbisesiyle gömülür. Ancak, inancı olmadığı ve yalnız dünya ile ilgili amaçlar için savaşarak öldürüldüğünden –dünya hükümleri bakımından şehit sayılır ise de– Allah katında şehit değildir.

457 Buhârî, "Ezân", 32; Müslim, "İmâre", 51.

Burada önemli olan iki hususa işaret etmekte yarar vardır.

Birincisi, yapılan işler kişinin niyetine bağlı olarak değerlendirilir. Nitekim Peygamberimiz Efendimiz bu konuda şöyle buyurmuştur:

اِنَّمَا الْاَعْمَالُ بِالنِّيَاتِ وَاِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَا نَوى

"Ameller ancak niyetlere göre değerlenir. Herkese ancak niyet ettiği şey vardır".[458]

İkincisi, hiç kimsenin iç dünyası bilinemeyeceği için bu şehidin durumu kendisiyle Allah arasında olan bir husustur. Çünkü bir kimsenin içinde neyi sakladığı ve ne amaçla savaştığını ancak Allah ile kendisi bilir. Bu itibarla, bir kimsenin bazı davranışlarına bakarak o kimse hakkında –içinde sakladığı ile ilgili– kesin bir şey söylemek doğru değildir. Aksi takdirde insan yanılır ve bu yüzden günaha girmiş olur.

Bu noktada şu Hadis-i Şerifi hatırlamakta yarar vardır.

عَنْ اَبِى مُوسَى رَضِىَ اللّٰهُ عَنْهُ اَنَّ اَعْرَابِيًّا اَتَى النَّبِيَّ (ص) فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللّٰهِ الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلْمَغْنَمِ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُذْكَرَ وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُرٰى مَكَانُهُ فَمَنْ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللّٰهِ (ص): مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللّٰهِ هِىَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِى سَبِيلِ اللّٰهِ

Ebû Mûsâ (ra.) diyor ki: Bir Bedevî Peygamberimize gelerek:

–Ey Allah'ın Resûlü, adam var ki, ganimet elde etmek için savaşır, adam var ki şöhret için savaşır. Bunların hangisi Allah yolunda savaşmış olur? diye sordu. Peygamberimiz:

–Allah'ın sözü ve dini üstün olsun diye savaşan kimse Allah yolunda savaşmış olur, buyurdu.[459]

İşte şehitlerimiz kanlarını akıtarak bu cennet vatanı bize emanet etmiş-

458 Buhârî, "Bed'ü'l-Vahy", 1; Müslim, "İmâre", 45.
459 Buhârî, "Cihad", 15; Müslim, "İmâre", 43.

lerdir. Bize düşen de bu toprakları imar etmek, korumak ve bizden sonraki nesillere devretmektir. Bunu yapmadığımız takdirde hem vatanımıza ve hem de şehitlerimize karışı görevlerimizi yapmamış ve onların ruhlarını incitmiş oluruz.

Değerli mü'minler, Saff sûresi 10-12'nci âyet-i kerimeleriyle konumuzu bitirelim. Bu âyet-i kerimelerde şöyle buyuruluyor:

يَٓا اَيُّهَا الَّذ۪ينَ اٰمَنُوا هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى تِجَارَةٍ تُنْج۪يكُمْ مِنْ عَذَابٍ اَل۪يمٍ.
تُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَرَسُولِه۪ وَتُجَاهِدُونَ ف۪ى سَب۪يلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ ذٰلِكُمْ
خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ. يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْر۪ى مِنْ
تَحْتِهَا الْاَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً ف۪ى جَنَّاتِ عَدْنٍ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظ۪يمُ

"Ey İman edenler, sizi acı bir azaptan kurtaracak ticareti size göstereyim mi? Allah'a ve Resûlüne inanır, mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda savaşırsınız. Eğer bilirseniz, bu sizin için daha hayırlıdır. İşte bu takdirde O, sizin günahlarınızı bağışlar, sizi altından ırmaklar akan cennetlere, Adn cennetlerindeki güzel meskenlere koyar. İşte en büyük kurtuluş budur."

Allah şehitlerimize rahmet eylesin, cennetiyle cemaliyle onları şereflendirsin, bizlere de onların yolundan yürümeyi nasip eylesin. Ülkemizi her türlü felâket ve musîbetlerden muhafaza buyursun. Aziz milletimize kötü ve karanlık günler göstermesin. Amîn.